



Waardevol Tiel

WERKGROEP VOOR CULTUURHISTORIE EN LEEFOMGEVING
UITGAVE JUNI 2024 NO. 6

WAARDEVOL TIEL

voortzetting van
Milieuwerkgroep Tiel

www.waardevoltiel.nl

Voorzitter:
Arnoud Reijnen

Secretaris:
John van Mil
De Kranshof 86
4005 DC Tiel
john@vanmil-tiel.nl
06-53757004

Penningmeester:
Ronald van Lith
Wadenoyenlaan 279
4006 AD Tiel
rhvanlith@gmail.com
contributies/donaties
ING betaalrekening:
NL17INGB0003386081
t.n.v.
"WAARDEVOL TIEL"
werkgr cultuurhistorie/leef-
omg. te Tiel
BIC : INGBNL2A

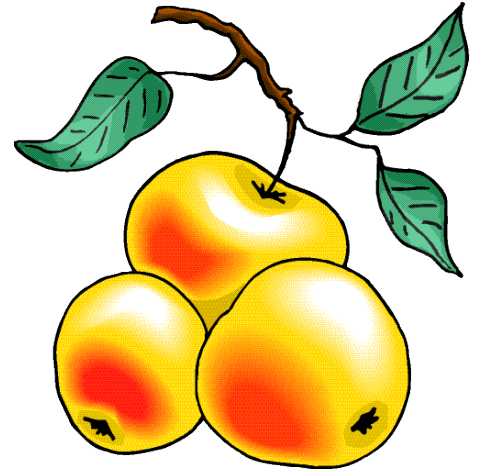
Info en contact:
waardevoltiel@gmail.com

Redactie: Ton Schiltmans

Ontsluitingsweg

Zoals inmiddels in de nieuwsmidia al is vermeld, heeft het Tielse college een keuze gemaakt uit de vijf varianten voor een nieuwe ontsluitingsweg voor Passewaay. Het is dus variant vijf geworden:

het tracé dat het verst van de Wadenooijse dorpskom verwijderd ligt en in een ver verleden ook al eens door enkele Wadenooijers als alternatieve mogelijkheid onder de aandacht werd gebracht. De argumenten van wethouder Dijkstra voor deze keus, komen er op neer dat alle vijf varianten een stoet van tegenstanders tegemoet kan zien, dat de provincie verbreding van de provinciale weg niet steunt en variant vijf de dorpskom van Wadenoyen het minst aantast. Bovendien wordt in de verre toekomst een verdere uitbreiding van Passewaay in westelijke richting voorzien. Met de tracé-keuze wordt dus al vast ingespeeld op de toekomst.



Is Waardevol Tiel blij met de gekozen variant? Ja en nee, maar wij kunnen er mee leven. In ieder geval waren wij zeker wel voor een westelijke ontsluitingsweg, omdat daarmee het sluipverkeer op de Lingedijk, met haar prachtig uitzicht op dorp en landschap, zou verminderen. Wel waren wij bevreesd dat er gekozen zou worden voor het goedkoopste tracé, noordelijk van de spoorlijn, die het fraaie landschap rond de kerk zou aantasten. Dat het college voor de op één na duurste route zou kiezen hadden wij niet verwacht. Wij hoopten er op dat het een aangepaste versie zou worden van tracé drie, die in onze gedachten dan niet direct langs de zuidkant van de spoorlijn zou gaan, maar langs de noordkant van het eerste deel van de Bommelweg tot de oversteek van de Dreef, om

daarna pas langs de spoorlijn te gaan, met één extra viaduct onder de Bredestraat door, of daar voldoende afstand te nemen van de spoorweg overgang. Zoveel te korter de route, zoveel te minder aantasting van het landschap, was daarbij de gedachte. Bovendien zou ook de ligging langs bestaande infrastructuur die aantasting beperken. Route vijf daarentegen is juist de langste en komt ook nogal dicht in de buurt van het stiltegebied van de Steendert. Anderzijds ligt het tracé over een grote afstand langs bestaande wegen. Dat scheelt dan wel wat in de aantasting van het landschap.

Het argument dat een volgende uitbreidingsfase van Passewaay verdere in westelijke richting zal gaan, betekent wel dat weer een groot deel van het open landbouwgebied zal worden opgeslokt. Daar zijn wij per definitie niet blij mee. Maar anderzijds zouden wij het treuriger vinden wanneer in dat geval teruggegrepen zou worden op het oude, maar verlaten plan Over Linge, wat ons mooie gebied van de Linge tot een verschrikkelijke metamorfose zou maken. Een reden temeer dat wij weliswaar niet blij zijn met het gekozen tracé, maar, zoals gezegd, er wel mee kunnen leven.

Vogeleilandje

Het valt in het oog, het vogeleilandje in de stadsgracht, in de hoek van het Hasselmanplein en Voor de Kijkuit. Populair bij de Tielenaars en ook bij Kwik, Kwek en Kwak. Die huurders zijn niet voorzichtig, het weer doet ook wat en het is tijd voor een opknapbeurt. Maar dat heeft wat voeten in de aarde. Of liever zwemvliezen in het water van de gracht.

Toen in het begin van de 20e eeuw het toerisme opkwam ontstonden er overal Verenigingen Voor Vreemdenverkeer. Ook in Tiel was dat het geval. Die VVV wilde Tiel verfraaien. Dat leidde tot een fontein op het Kalverbosch, een informatiekiosk op de Veemarkt en een vogeleilandje. In 1921 werd in de vergadering van de VVV voorgesteld een vogeleilandje aan te leggen. In 1922 was het zover, het eilandje was zelfs elektrisch verlicht. Maar alles heeft onderhoud nodig. Voor de oorlog was het verval zo vergevorderd dat gedacht werd aan sloop. Er kwam een heus comité dat zich inzette voor het behoud en dat van vele kanten steun kreeg. Er werd ook een benefietavond gehouden. Ook de oorlog liet zich gelden, maar met de hulp van de gemeente kon in 1948 gemeld worden dat het vogeleilandje in oude luister hersteld was. Het comité hield op te bestaan en het vogeleilandje kwam in handen de gemeente. De VVV ondertussen ging in 2003 failliet. Het vogeleilandje echter werd in 2012 zelfs gemeentelijk monument.

Stadsherstel Tiel zet zich in voor het behoud van monumenten in Tiel. Toen op enig moment de grenspaal van Tiel aan de Culeburgse Grintweg in stukken lag, heeft Stadsherstel de gemeente aangeboden om de dagelijkse zorg voor kleine monumen-

ten over te nemen. Denk aan het veehek bij Bellevue, de grenspaal van Drumpt aan de Marijkelaan, de grenspaal van polderdistricten Tielerwaard en Betuwe aan de Echteldse Dijk. Het vogeleilandje hoorde daarbij. Een eerste inspectie van het vogeleilandje gaf aan dat het nodige hersteld moest worden. Dat is in opdracht van stadsherstel ook gebeurd, zo'n acht jaar geleden. Een recente inspectie van de Gelderse Monumentenwacht toont aan dat er nu een ingrijpender restauratie onvermijdelijk is. Dat gaat de dagelijkse zorg van stadsherstel te boven en dat is bij de gemeente, die immers nog altijd de juridische eigenaar is, aangekaart. De wethouder heeft het toegezegd, maar het geld is een probleem. Stadsherstel gaat het gesprek met de gemeente aan.

Arnoud Reijnen

Met dank aan Peter Schipper in De Nieuwe Kroniek, oktober 2016

Symposium

Onlangs hield de Oudheidkamer voor de derde maal een symposium, waaraan Bert van Setten belangrijk heeft bijgedragen. Of, beter gezegd, de gangmaker was. Dit keer was het thema 'Religieus Erfgoed', met als ondertitel, hoe dat te behouden, of tenminste te behoeden voor sloop. Nu is dat laatste al stevig gewaarborgd, doordat dit soort erfgoed, als het om gebouwen gaat, meestal wel een formele monumentale status heeft. Maar ook dan loert het gevaar, doordat de kerkleiders de exploitatiekosten niet meer op kunnen brengen. Achterstallig onderhoud en verval liggen op de loer. Zaak dus om het niet zover te laten komen. Maar wat dan?

Ja, wat dan? Op die vraag trachtten de verschillende sprekers een antwoord te geven middels concrete voorbeelden, zoals over de kerk van Bemmelen, die, middels een actie waarbij een groot deel van de Bemmelse bevolking betrokken was en gesteund door een enorm sponsorbedrag van een particulier, werd omgebouwd tot een heus theater. Of de voormalige kapel van wat eens het Culemborgse seminarium was, waarin een appartementencomplex onderdak vond. Maar dit laatste had lang de voorkeur niet en wel om reden dat daarmee het openbare karakter van het gebouw verloren ging. Want daar moest het ook over gaan: een kerk was er altijd voor iedereen: tenminste de katholieke kerken, waarvan de deuren in principe altijd open stonden. Die publieke toegankelijkheid diende in stand te blijven als het gebouw een andere functie zou krijgen. Bovendien bezat niet alleen het exterieur van het bouwwerk monumentale waarde, maar dat gold doorgaans tevens voor het interieur en voor een belangrijk deel van de inventaris. Dat was dan ook de gemeenschappelijke voorkeur van de sprekers, waarbij nog voorbeelden als een skatebaan en een inbandige markt met sushibar werden aangehaald. Maar wat te doen als dat

plaatselijk allemaal niet haalbaar was? Zou dan het ombouwen tot een appartementencomplex, waarvan vele bijzondere en originele voorbeelden werden getoond, niet beter zijn dan verval en uiteindelijke sloop? Die stelling leverde een verdeeldheid van meningen op. Alles beter dan sloop toch? Maar nee, geduld hebben daar kwam het op neer, althans naar de mening van de vicevoorzitter van de Suitbertus parochie, Bert de Weerd. Zijn mede parochielid, Tom van Oosterom, was ook van mening dat er wat minder gesomberd zou moeten worden over het alsmaar leger worden van de kerken, terwijl daar juist tegenwicht aan geboden moest worden door de functie wat breder te maken dan enkel de liturgieviering en jongeren er bij te blijven betrekken. Hij wees daarbij op het tweetal jongerenkoren dat verbonden was aan de Dominicuskerk en de voor iedereen toegankelijke Walburgbijeekkomsten, waar het om uiteenlopende gespreksonderwerpen en activiteiten ging. Niet te snel onomkeerbaar besluiten tot het minder gewenste, maar wachten tot zich een kans voordeed die zou voldoen aan de open deuren voorwaarde, was zo ongeveer de mening van de Tielse stadsbouwmeester, Arno Koolen. En uw eigen redacteur ondersteunde hem in die mening door te wijzen op de Wadenoijense dorpsgemeenschap, die al goed op weg was om hun kerk middels gezamenlijke inspanning te behouden. Deze tot de oudste van Nederland behorende kerk, zou bovendien mede als toekomstig wijkcentrum kunnen dienen voor het zich almaar in de richting van Wadenoijen uitbreidende Passewaay. Misschien zelfs met een dependance van de bibliotheek, zo gaf hij in zijn bescheiden bijdrage in deze discussie aan. Reden voor enig optimisme dus.

Wegens afwezigheid door vakantie van verschillende bestuursleden, is besloten de reguliere vergadering van 20 juni niet te laten doorgaan. De eerstvolgende vergadering is op donderdag 18 juli.

Aanvang 19.30 uur. Plaats: Kerkstraat 32.

Vergaderingen 2024

donderdag 19 september

donderdag 17 oktober

donderdag 21 november

donderdag 19 december